

UVOD

U ovoj brošuri za korisnike detaljno su opisane sljedeće dvije IAKS mjere ruralnog razvoja iz Strateškog plana:

- **70.03. Očuvanje ugroženih izvornih pasmina domaćih životinja** (u daljnjem tekstu: 70.03.)
- **70.06. Plaćanja za dobrobit životinja** (u daljnjem tekstu: 70.06.)

Ulazak u sustav potpore za ove intervencije je dobrovoljan, a potpora se isplaćuje s ciljem nadoknade izgubljenog prihoda ili povećanih troškova koji proizlaze iz propisanih obveza u intervenciji.

Detaljni uvjeti ulaska u sustav potpore propisani su **Pravilnikom o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja** (dalje u tekstu: Pravilnik), koji se objavljuje za svaku godinu.

Očuvanje ugroženih izvornih pasmina domaćih životinja ključno je za očuvanje genetske raznolikosti i kulturne baštine Republike Hrvatske. Ove pasmine, prilagođene stoljećima života na ovim prostorima, bolje podnose teže uvjete gospodarenja te pružaju vrijedne proizvode uz manja ulaganja. Njihovo očuvanje također doprinosi održavanju ekosustava i bioraznolikosti.

S obzirom na važnost dobrobiti životinja, Europska unija kontinuirano unapređuje zakonske propise u ovom području. "Brambellovih pet sloboda" definiraju osnovne smjernice za osiguranje dobrobiti životinja, a naglasak se stavlja na smještaj, ponašanje te fiziološko i zdravstveno stanje životinja.

Za detaljne informacije o očuvanju izvornih pasmina i mjerama za dobrobit životinja, preporučujemo konzultaciju s relevantnim institucijama i najnovijim propisima.

„Brambellovih pet sloboda“ predstavljaju:

1. pravo na hranu i vodu - slobodan pristup svježoj vodi i hrani što će omogućiti zdrav razvoj i život
2. pravo na udoban smještaj - život u prikladnoj okolini, osigurani zaklon i mjesto za odmor
3. pravo na život bez boli, ozljeda i bolesti - prevencija ili rano dijagnosticiranje i liječenje bolesti
4. pravo na izražavanje prirodnog ponašanja - život u prikladnom prostoru i uvjetima, kao i društvu životinja iste vrste
5. pravo na život bez straha i opasnosti - život u uvjetima koji će spriječiti psihičke patnje i stres

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva prepoznalo je važnost poboljšanja uvjeta držanja i uzgoja životinja u intenzivnim stočarskim sustavima. U svibnju 2018. godine započela je provedba **Mjere 14 Dobrobit životinja, sada intervencija 70.06.**

Dobrobit životinja, koja uključuje primjenu visokih standarda dobrobiti životinja iznad važećih zakonskih propisa.

Glavna područja intervencije 70.06. obuhvaćaju:

- Osiguranje hrane, vode i brige o životinjama u skladu s njihovim prirodnim potrebama
- Osiguranje uvjeta držanja koji uključuju dovoljno prostora, odgovarajuću stelju i prirodno osvjetljenje
- Pristup na otvoreno za životinje
- Prakse koje izbjegavaju sakaćenje i/ili kastraciju, primjenu anestetika, analgetika, protuupalnih lijekova ili imuno kastraciju.

S obzirom na zahtjevnost ove intervencije, korisnici su obvezni završiti izobrazbu iz područja dobrobiti životinja u trajanju od minimalno 4 sata u godini u kojoj su podnijeli zahtjev za potporu.

Za ostvarenje potpore potrebno je podnijeti zahtjev Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (u daljnjem tekstu: APPRRR). Detaljne informacije o uvjetima i postupku prijave dostupne su na službenim stranicama APPRRR-a.

Za ostvarivanje potpore za intervencije **70.03.** i **70.06.** potrebno je podnijeti **Jedinstveni zahtjev za potporu.**

Način podnošenja zahtjeva

Zahtjev se podnosi kroz sustav **AGRONET**. Nakon elektroničkog podnošenja, korisnik je dužan ispisati zahtjev, vlastoručno ga potpisati te dostaviti u najbližu podružnicu **APPRRR-a**, i to:

- **osobno:** Dostavom ispisanog i potpisanog zahtjeva u prostorije odabrane podružnice APPRRR-a
- **poštom:** Slanjem ispisanog i potpisanog zahtjeva na adresu odabrane podružnice APPRRR-a

Detaljne informacije o podružnicama APPRRR-a, uključujući njihove adrese i kontakt podatke, dostupne su na službenoj web stranici APPRRR-a apprrr.hr.

Napomena: Iako je podnošenje zahtjeva elektroničko, obavezno je dostaviti i tiskani, vlastoručno potpisani primjerak zahtjeva u nadležnu podružnicu APPRRR-a kako bi se osigurala potpuna dokumentacija.

Može li se odustati od sudjelovanja u intervencijama 70.03. i 70.06.?

Da, moguće je odustati od sudjelovanja u intervencijama 70.03. i 70.06. bez obveze povrata sredstava tijekom razdoblja obveze, i to u sljedećim slučajevima:

- **Izmjene i dopune relevantnih obveznih standarda:** Ako dođe do promjena u propisima ili standardima koji utječu na provedbu intervencije.

- **Povećanje opsega obveza ili zahtjeva:** Ako novi zahtjevi ili obveze premašuju one navedene u opisu intervencije.

Korisnik može izmijeniti ili potpuno odustati od Jedinstvenog zahtjeva, čak i nakon obavljene kontrole na terenu, pod uvjetom da tijekom kontrole nisu pronađene nesukladnosti niti je najavljena dodatna kontrola. Za odustajanje je potrebno podnijeti potpisanu Izjavu o odustajanju od Jedinstvenog zahtjeva podružnici APPRRR-a. Odustati se može do datuma propisanog Pravilnikom koji se objavljuje za svaku godinu.

Može li se istovremeno zatražiti potpora za intervenciju 70.03. i 70.06.?

Što se tiče istovremenog ostvarivanja potpore za obje intervencije (70.03. i 70.06.) za istu kategoriju životinja, to je moguće.

Što su prirodne okolnosti i viša sila?

Prirodne okolnosti uključuju:

- Uginule životinje zbog zaraznih bolesti, pod uvjetom da je posjednik postupio sukladno Zakonu o veterinarstvu i postoji službeni zapisnik veterinarskog inspektora.
- Uginule životinje zbog bolesti koja nije posljedica neprimjerene ishrane, loših uvjeta držanja ili uskraćivanja veterinarske zaštite, uz priloženi službeni zapisnik.
- Uginule životinje zbog nesreće na koju korisnik nije mogao utjecati, također uz službeni zapisnik.

Viša sila ili iznimne okolnosti odnose se na vanjske nepovoljne utjecaje koje nije bilo moguće predvidjeti, spriječiti ili ukloniti. To uključuje:

- Smrt korisnika (nositelja, odgovorne osobe ili člana gospodarstva) – potrebno je dostaviti smrtni list.
- Dugoročnu profesionalnu nesposobnost korisnika, potvrđenu liječničkom potvrdom.
- Ozbiljne prirodne katastrofe koje utječu na gospodarstvo, uz ovjereni obrazac za prijavu štete.
- Nenamjerno uništenje poljoprivrednih objekata, dokumentirano zapisnikom nadležnog inspektora.
- Epizootske ili biljne bolesti koje utječu na stoku ili usjeve, potvrđene od strane veterinaru ili inspekcije.
- Štetu prouzročenu od strane divljih životinja, uz zapisnik nadležnog tijela.
- Promjene u opsegu proizvodnje koje nisu mogle biti predviđene prilikom podnošenja zahtjeva, uz odgovarajući službeni dokument.
- Izvlaštenje dijela ili cijelog gospodarstva koje nije bilo predviđeno, potvrđeno službenim dokumentom.
- Ostale izvanredne okolnosti koje korisnik može dokazati valjanom dokumentacijom.

U slučaju da zbog prirodnih okolnosti ili više sile niste u mogućnosti ispunjavati svoje obveze vezane uz intervencije 70.03. i 70.06., potrebno je poduzeti sljedeće korake:

Postupak obavještanja Agencije za plaćanja:

- Korisnik ili njegov ovlaštenik dužan je u pisanom obliku, na propisanom obrascu, uz priložene odgovarajuće dokaze, obavijestiti Agenciju za plaćanja u roku od 15 radnih dana od trenutka kada se smanjenje broja životinja može utvrditi.
- Obavijest se dostavlja podružnici Agencije za plaćanja.

Za dodatne informacije i obrasce, korisnici se mogu obratiti Agenciji za plaćanja ili konzultirati relevantne propise i upute dostupne na službenim web stranicama.

EDUKACIJA

Zašto je edukacija obvezna?

Obvezna edukacija za korisnike IAKS mjera ima za cilj osigurati pravilno i potpuno ispunjavanje svih propisanih obveza, čime se izbjegava smanjenje ili uskraćivanje potpore.

Tko mora završiti edukaciju?

Edukaciju je obvezan završiti nositelj ili član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, odgovorna osoba ili osoba ovlaštena od strane odgovorne osobe u slučaju drugih oblika poljoprivrednog gospodarstva.

Tko sve može obavljati edukacije?

Edukacije provode privatne savjetodavne službe, privatni savjetnici, nevladine organizacije, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva te Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu.

Tečajevi su besplatni za korisnike.

Za više informacija o obveznoj edukaciji i dostupnim tečajevima, možete se obratiti Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo poljoprivrede) ili pratiti obavijesti koje se redovito objavljuju na službenim stranicama Ministarstva.

Gdje se objavljuje raspored obveznih edukacija?

Raspored obveznih edukacija za korisnike IAKS mjera objavljuje se na mrežnoj stranici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, točnije na stranici Uprave za stručnu podršku razvoju poljoprivrede, dostupnoj na www.savjetodavna.hr. Raspored se nalazi u sekciji "Savjetovanja i tečajevi". Tečajevi se najavljuju najmanje 14 dana prije održavanja, a održavaju se uživo ili putem webinarara. Odabir odgovarajućeg tečaja olakšan je mogućnošću filtriranja prema županiji, mjesecu održavanja i temi tečaja. Tečajevi su besplatni za korisnike.

INTERVENCIJA 70.03. Očuvanje ugroženih izvornih pasmina domaćih životinja (IZP)

Ova intervencija ima za cilj očuvanje populacije izvornih pasmina domaćih životinja koje su kritično ugrožene ili ugrožene te im prijete izumiranje. Ove pasmine karakterizira jedinstveno genetsko naslijeđe, a njihovo nestajanje smanjuje biološku raznolikost u poljoprivredi i ukupnu bioraznolikost ruralnog prostora.

Uvjeti prihvatljivosti za korisnike:

- **Upis u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava ili Upisnik poljoprivrednika:** Korisnici moraju biti upisani u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava ili Upisnik poljoprivrednika.
- **Upis životinja u odgovarajuće registre:** Životinje moraju biti upisane u Jedinostveni registar držanih životinja (JRDŽ), matičnu knjigu ili Središnji popis matičnih jata.
- **Sudjelovanje u uzgojnom programu:** Korisnici moraju sudjelovati u uzgojnom programu koji provodi priznato uzgojno udruženje ili uzgojna organizacija.
- **Minimalni broj životinja:** Mora se držati minimalni broj ugroženih izvornih pasmina životinja, kako je propisano Pravilnikom.
- **Zoohigijenski uvjeti:** Životinje moraju biti držane u skladu sa zoohigijenskim uvjetima, uključujući primjeren smještaj, dostupnost hrane i vode.
- **Identifikacija životinja:** Svi kopitari moraju imati izdane putovnice i biti označeni u skladu s propisima o identifikaciji i registraciji kopitara. Kopitari rođeni do 31. prosinca 2009. ne podliježu obvezi označavanja transponderom (mikročipom).

Obveze tijekom obveznog razdoblja:

- **Održavanje broja životinja:** Tijekom obveznog razdoblja potrebno je držati obvezni broj životinja iste pasmine, kako je utvrđeno prilikom ulaska u sustav potpore.
- **Obavješćavanje o promjenama:** U slučaju smanjenja broja životinja zbog prirodnih okolnosti, više sile ili izlučenja zbog uzgojnog programa, korisnik mora obavijestiti Agenciju za plaćanja u roku od 10 radnih dana, dostavljajući potrebne potvrde.

Za detaljne informacije i najnovije smjernice, preporučuje se konzultirati službene izvore, poput Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) ili Ministarstva poljoprivrede.

Koje je obvezno razdoblje provedbe i obveze edukacija korisnika za intervenciju 70.03.?

Treba razlikovati korisnike koji su:

- *prvi puta podnijeli Jedinostveni zahtjev u 2025. ili 2026. godini ili povećali UG u zahtjevu za 2025. godinu koji preuzimaju obvezu dvogodišnjeg razdoblja provedbe.* Edukaciju ili individualno savjetovanje u vezi s provedbom intervencija iz područja

okoliša i klime moraju završiti tijekom prve godine tijekom obveznog dvogodišnjeg razdoblja.

- prvi puta podnijeli Jedinствени zahtjev u 2023. ili 2024. godini, preuzeli su **obvezu petogodišnjeg razdoblja provedbe**, moraju najmanje tri puta tijekom obveznog petogodišnjeg razdoblja završiti edukaciju ili individualno savjetovanje u vezi s provedbom intervencija iz područja okoliša i klime.

Vođenje evidencije:

Vođenje evidencije o provedenim aktivnostima povezanim s obvezama više nije potrebno što se tiče ove intervencije.

Može li se povećati broj ili napraviti prijenos IZP životinja s jednog korisnika na drugog tijekom obveznog razdoblja?

Tijekom obveznog razdoblja za intervenciju 70.03. korisnici su obvezni održavati minimalni broj uvjetnih grla (UG) kako je utvrđeno u Odluci o ulasku u sustav potpore. Povećanje broja UG-a moguće je dodavanjem novih životinja iste pasmine, uz prethodno odobrenje Agencije za plaćanja, koja će donijeti novu Odluku o obveznom razdoblju za dodatne životinje. Međutim, prijenos IZP životinje s jednog korisnika na drugog tijekom obveznog razdoblja nije dopušten, jer bi to moglo dovesti do smanjenja broja UG-a kod originalnog korisnika, što je protivno pravilima sustava potpore.

Kako se računa broj uvjetnih grla (UG)?

Za preračunavanje broja komada životinja ugroženih i zaštićenih pasmina u uvjetna grla koristimo slijedeće koeficijente:

Konverzija za izračun UG za 70.03.

Domaća životinja	UG
1. Bikovi, krave i ostala goveda starija od 24 mjeseci te kopitari stariji od šest mjeseci	1,0
2. Goveda starosti od 6 do 24 mjeseca	0,6
3. Goveda starosti do 6 mjeseci	0,4
4. Ovce i koze	0,15
5. Rasplodne krmače > 50 kg	0,5
6. Ostale svinje	0,3
7. Kokoši nesilice	0,014
8. Ostala perad	0,03

Koja je visina potpore?

Kod Intervencije	Naziv Intervencije	Iznos €/UG
70.03.	Očuvanje ugroženih izvornih pasmina domaćih životinja	
	Buša	397,33
	Istarsko govedo	445,08
	Slavonsko srijemski podolac	430,14
	Crna slavonska svinja	267,69
	Turopoljska svinja	289,03
	Banijska šara svinja	269,34
	Istarska ovca	170,15
	Creska ovca	233,06
	Krčka ovca	228,85
	Paška ovca	219,51
	Dubrovačka ruda	264,25
	Lička pramenka	250,43
	Dalmatinska pramenka	224,71
	Cigaja	209,16
	Rapska ovca	258,02
	Hrvatska šarena koza	228,66

Hrvatska bijela koza	216,62
Istarska koza	212,58
Zagorski puran	371,11
Kokoš hrvatica, Križevačka kukmica, Posavska kukmasta kokoš	370,76
Hrvatski hladnokrvnjak	396,32
Hrvatski posavac	404,98
Međimurski konj	502,04
Lipicanac	387,11
Istarski magarac	304,97
Primorsko-dinarski magarac	230,95
Sjeverno-jadranski magarac	275,97

INTERVENCIJA 70.06. Plaćanja za dobrobit životinja

Za izračun broja uvjetnih grla (UG) za intervenciju 70.06. koristi se prosječan broj UG prema Jedinostvenom registru držanih životinja (JRDŽ) na temelju stanja prvog dana u svakom mjesecu počevši od siječnja godine podnošenja zahtjeva.

Koeficijenti za preračun broja životinja u UG za intervenciju 70.06. su sljedeći:

Domaća životinja	UG
Bikovi, krave, rasplodne junice i ostala goveda starija od 24 mjeseci te kopitari stariji od šest mjeseci	1,0
Goveda starosti od 6 do 24 mjeseca	0,6
Goveda starosti do 6 mjeseci	0,4
Krmače i nazimice	0,5

Odbijena prasad	0,027
Svinje za tov	0,3
Brojleri	0,007
Nesilice	0,014
Purani	0,03
Koze (sva grla neovisno o dobi i spolu)	0,1
Ovce (sva grla neovisno o dobi i spolu)	0,1

Koje je operacije moguće provoditi u sklopu intervencije 70.06?

U sklopu intervencije 70.06. moguće je provoditi sljedeće operacije:

Dobrobit životinja u govedarstvu
 Dobrobit životinja u svinjogojstvu
 Dobrobit životinja u peradarstvu
 Dobrobit životinja u kozarstvu
 Dobrobit životinja u ovčarstvu

Tko je organizator tova u slučaju uslužnog tova?

U slučaju uslužnog tova korisnik potpore je organizator tova.

O uzimanju uzoraka za kontrolu plijesni i mikotoksina

Mikotoksini mogu izazivati niz štetnih učinaka na ljude i životinje. Višegodišnja istraživanja u RH pokazuju da mikotoksini učestalo kontaminiraju žitarice te je sustavna kontrola mikotoksina u hrani i hrani za životinje neophodna kako bi se izbjegli negativni učinci na zdravlje, kao i ekonomski gubici u poljoprivredi.

Tko i na koji način uzima uzorke?

Uzorke može uzimati korisnik ili stručno osposobljena osoba.

Kod uzimanja uzoraka potrebno je voditi računa da uzorak bude reprezentativan, što se postiže uzimanjem većeg broja manjih uzoraka iz silosa, prikolice, skladišta i slično. Kod uzimanja uzoraka iz mase preporuča se korištenje cilindrične ili konusne sonde ovisno radi li se o voluminoznoj ili koncentriranoj krmu. Na ovaj način uzorak uzimaju stručno osposobljene osobe.

Uzimanje uzoraka iz vreća ili drugih pakovanja može se provoditi malom lopaticom.

Koja je minimalna količina uzorka?

Ako se uzima uzorak iz koncentrirane krme, mora težiti minimalno 300 g, a ako se uzima iz voluminozne krme minimalno 500 g.

Kakvi moraju biti spremnici za uzorke?

Uzorke je potrebno pakirati u spremnike koji moraju biti napravljeni od materijala otpornih na vodu (npr. odgovarajući plastični materijal), sa širokim otvorom, zapremine koja odgovara veličini uzorka za koji su namijenjeni. Prihvatljive su i odgovarajuće plastične (PVC) vrećice.

Kako označiti uzorke?

Zapakirani uzorci moraju se označiti (po mogućnosti naljepnicom) sa slijedećim podacima:

- ime i prezime vlasnika, adresa
- identifikacijski broj gospodarstva
- vrsta hrane za životinje
- broj serije
- datum uzorkovanja.

Kako dostaviti uzorak?

Uzorak se može poslati poštom ili ga se može osobno dostaviti u ovlaštenu laboratorij. U slučaju kada uzorak uzima stručno osposobljena osoba (korištenjem sonde), ista će dostaviti uzorak u ovlaštenu laboratorij. Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu (u daljnjem tekstu: HAPIH) preko svojih područnih ureda osigurava korisnicima besplatnu dostavu uzoraka do laboratorija.

Gdje se obavlja ispitivanje uzoraka na kontrolu plijesni i mikotoksina?

Uzorci se analiziraju u ovlaštenom laboratoriju na prisutnost mikotoksina najmanje dva puta godišnje.

Na temelju utvrđenih količina prisutnih mikotoksina laboratorij daje zaključak o ispravnosti hrane za životinje na temelju najvećih dopuštenih količina propisanih odgovarajućim pravilnikom:

- za aflatoxin B1 na temelju Pravilnika o nepoželjnim tvarima u hrani za životinje
- za zearalenon i deoksinivalenol na temelju Pravilnika o najvećim dopuštenim količinama određenih kontaminanata u hrani.

Što poduzeti na OPG-u ako su nakon analize rezultati pozitivni?

Ako se u uzorcima krmiva i/ili krmnih smjesa utvrdi prisutnost mikotoksina u količinama iznad dopuštenih, krmivo se ne smije koristiti u hranidbi domaćih životinja.

O koprološkoj pretrazi i zašto je potrebna

Koprološka pretraga je pretraga fecesa (izmeta) na parazite, a koristi se za otkrivanje svih invazivskih bolesti čiji su uzročnici lokalizirani u probavnom sustavu.

Koprološku pretragu potrebno je napraviti dva puta godišnje, a uzima se jedan uzorak na 20 životinja, odnosno provodi se spajanje uzoraka do najviše 20 životinja u grupni uzorak.

Prvi uzorak se uzima u periodu 14 - 21 dan nakon izlaska na pašu, drugi uzorak se uzima u periodu 14 - 21 dan prije završetka ispaše ili u periodu 14 - 21 dan nakon završetka zadnjeg dana perioda napasivanja.

Prikupljeni feces mora biti svjež i prikladan za parazitološki pregled.

Tko i na koji način uzima uzorke fecesa za koprološki (parazitološki) pregled?

Uzorke sa tla može uzimati korisnik ili stručno osposobljena osoba ako se uzorak uzima direktno iz rektuma. Uzorke je potrebno pažljivo pakirati (plastična vrećica) i označiti, po mogućnosti naljepnicom, sa slijedećim podacima:

- ime i prezime vlasnika, adresa
- identifikacijski broj gospodarstva
- vrsta životinja
- identifikacijski broj životinje ili grupe životinja (ako se uzima grupni uzorak)
- datum uzorkovanja

Kako uzeti uzorak za koprološku pretragu?

- Svježi feces uzeti s tla u količini od 4-5 žličica
- Uzorak staviti u plastičnu vrećicu (npr. vrećicu za zamrzavanje)
- Vrećicu za uzorke označiti identifikacijskim brojem životinje (s ušne markice) tako da je jasno vidljivo od koje životinje je uzet uzorak.

Važno!

Ako se uzima jedan grupni uzorak na 20 životinja, potrebno je na vrećici za uzorke navesti identifikacijske brojeve svih životinja od kojih je uzet grupni uzorak.

Treba imati na umu da feces može sadržavati opasne patogene pa je potrebno poštivati odgovarajuće higijenske i sigurnosne postupke te propise o zdravlju i sigurnosti.

Gdje se obavlja ispitivanje uzoraka za koprološku pretragu?

Uzorak se može poslati poštom ili ga korisnik može osobno dostaviti u ovlaštenu specijalizirani laboratorij koji u djelokrugu svog rada provodi koprološke preglede (Hrvatski veterinarski institut, Veterinarski fakultet ili lokalne veterinarske organizacije).

Nakon ispitivanja uzorka, ovlaštenu laboratorij mora izdati potvrdu korisniku o rezultatu pregleda (dijagnoza).

Što poduzeti u slučaju pozitivnih rezultata analize?

Nakon analize treba postupiti u skladu s nalazom. Liječenje životinja provodi se na temelju pozitivnih rezultata koprološke analize i stručnoga mišljenja veterinarara.

Stručno mišljenje veterinarara treba biti vidljivo iz dnevnika veterinarskih intervencija. Dokaz o provedenim analizama uzoraka fecesa mora se držati na gospodarstvu.

Tko obavlja pregled i intervenciju na papcima?

Pregled papaka može obaviti i sam korisnik. Kroz evidenciju će se vidjeti datum pregleda, broj životinje, poduzete preventivne mjere ili mjere liječenja ako je bila potrebna intervencija veterinarara.

DOBROBIT ŽIVOTINJA U GOVEDARSTVU (DŽG)

Za koje kategorije životinja je moguće ostvariti potporu?

U okviru intervencije 70.06. poljoprivrednici mogu ostvariti potpore kroz različite operacije usmjerene na poboljšanje uvjeta života domaćih životinja. Jedna od tih operacija je **Plaćanja za dobrobit životinja u govedarstvu**, koja obuhvaća četiri glavne kategorije životinja:

- **Mliječne krave**
- **Tovna junad**
- **Rasplodne junice**
- **Telad**

Minimalni broj uvjetnih grla (UG) potreban za ostvarivanje potpore u ovoj operaciji iznosi 4 UG. Uvjetna grla računaju se prema sljedećim vrijednostima:

- **Mliječna krava ili rasplodna junica:** 1 UG
- **Tovno june (6–24 mjeseca):** 0,6 UG
- **Tele (do 6 mjeseci):** 0,4 UG

To znači da za ostvarivanje potpore morate imati najmanje:

- **4 mliječne krave ili rasplodne junice ili**
- **7 tovne junadi ili**
- **10 teladi.**

U sklopu ove operacije, podržavaju se tri ključna područja dobrobiti:

1. **Poboljšana hranidba:** Osiguranje kvalitetne i uravnotežene prehrane koja zadovoljava prirodne potrebe životinja.
2. **Poboljšani uvjeti smještaja:** Osiguravanje dovoljno prostora, odgovarajuće stelje i prirodnog osvijetljenja za životinje.
3. **Pristup na otvoreno:** Omogućavanje životinjama slobodnog izlaska na otvorene prostore, što doprinosi njihovoj fizičkoj i mentalnoj dobrobiti.

Za ostvarivanje potpore potrebno je ispuniti obveze u sva tri navedena područja dobrobiti. Više informacija o kriterijima i uvjetima za ostvarivanje ove potpore dostupno je na službenim stranicama Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Važno!

Korisnik neće moći ostvariti potporu za zahtjev Plan hranidbe ako ne ispuni zahtjev Kontrola plijesni i mikotoksina (kod kategorije Mliječne krave i Rasplodne junice) i mora ih kombinirati sa minimalno jednim od zahtjeva iz područja dobrobiti Poboljšani uvjeti smještaja ili Pristup na otvoreno (sve kategorije životinja u DŽG).

Zahtjevi za područje dobrobiti **Poboljšana hranidba** uključuju izradu **Plana hranidbe**, koji obuhvaća dnevne, mjesečne i godišnje potrebe hrane za životinje, prilagođene njihovim proizvodnim i uzgojnim potrebama. Plan se izrađuje na temelju broja grla na farmi i očekivanih proizvodnih rezultata, a odobrava ga **Savjetodavna služba**.

Zahtjevi za područje dobrobiti **Poboljšani uvjeti smještaja** mogu se ostvariti ispunjavanjem najmanje jednog od sljedećih uvjeta:

1. **Povećanje podne površine:** Povećanje neto podne površine staje za najmanje 10% u odnosu na propisane minimalne vrijednosti, čime se osigurava više prostora za slobodno kretanje životinja.
2. **Obogaćivanje ležišta:** Dodavanje najmanje 3 kg stelje dnevno po mliječnoj kravi, rasplodnoj junici ili tovnom junetu te najmanje 1,5 kg stelje dnevno za telad. Kao stelja mogu se koristiti slama, lišće, kukuruzovina, piljevina i slično.

Zahtjev za područje dobrobiti **Pristup na otvoreno** može se ostvariti omogućavanjem životinjama pristup vanjskom prostoru, odnosno ispaši, tijekom minimalno 6 sati dnevno, ovisno o kategoriji životinja.

Za detaljne informacije o izradi Plana hranidbe, kontrolama plijesni i mikotoksina te drugim specifičnim zahtjevima, preporučuje se konzultirati Pravilnik koji izlazi svake godine.

Važno!

Potporu za Držanje na ispaši moguće je ostvariti samo za kategoriju Mliječne krave i Rasplodne junice.

POPIS PODRUČJA DOBROBITI, ZAHTJEVA I OBEVEZA S IZNOSIMA POTPORE PREMA KATEGORIJI ŽIVOTINJA U GOVEDARSTVU

Kategorija MLIJEČNE KRAVE

Popis obveza/zahtjeva prema području dobrobiti za mliječne krave s iznosima potpore

Kategorija	Područje dobrobiti	Zahtjev	Iznos €/UG
MLIJEČNE KRAVE	Poboljšana hranidba – OBA ZAHTJEVA SU OBAVEZNA, moraju se kombinirati s najmanje jednim od zahtjeva za Poboljšane uvjete smještaja ili Pristup na otvoreno	Plan hranidbe	5,79 ali najviše 579,00 € po MIBPG-u za kategoriju mliječne krave
		Kontrola plijesni i toksina	4,93
	Poboljšani uvjeti smještaja	Povećanje podne površine za 10 %	57,16
		Obogaćivanje ležišta	128,37
	Pristup na otvoreno	Držanje na ispaši	34,06
		Ispust	52,10

Kategorija RASPLODNE JUNICE

Prihvatljiva su ženska grla namijenjena za rasplod u dobi od 6 mjeseci do teljenja, ne starija od 32 mjeseca i nisu stavljena u tov

Popis obveza/zahtjeva prema području dobrobiti za rasplodne junice s iznosima potpore

Kategorija	Područje dobrobiti	Zahtjev	Iznos €/UG
RASPLODNE JUNICE	Poboljšana hranidba – OBA ZAHTJEVA SU OBAVEZNA, moraju se kombinirati s najmanje jednim od zahtjeva za Poboljšane uvjete smještaja ili Pristup na otvoreno	Plan hranidbe	5,79 ali najviše 579,00 € po MIBPG-u za kategoriju rasplodne junice
		Kontrola plijesni i toksina	4,93
	Poboljšani uvjeti smještaja	Povećanje podne površine za 10 %	33,48
		Obogaćivanje ležišta	155,96
	Pristup na otvoreno	Držanje na ispaši	55,89
		Ispust	64,20

Kategorija TOVNA JUNAD

Važno!

Za tovnu junad i rasplodne junice nije moguće za ista grla istovremeno podnijeti zahtjev za potporu.

Popis obveza/zahtjeva prema području dobrobiti za tovnu junad s iznosima potpore

Kategorija	Područje dobrobiti	Zahtjev	Iznos €/UG
JUNAD	Poboljšana hranidba mora se kombinirati s najmanje jednim zahtjevom za Poboljšane uvjete smještaja	Plan hranidbe	5,79 ali najviše 579,00 € po MIBPG-u za kategoriju junad
	Poboljšani uvjeti smještaja	Povećanje podne površine za 10 %	36,21
		Obogaćivanje ležišta	150,61

Kategorija TELAD

Za kategoriju telad osnovica za izračun broj UG je broj grla koja su za godinu podnošenja zahtjeva ispunila kriterij obaveznog držanja na gospodarstvu od 120 dana, a računa se od dana rođenja teleta ili od dana dolaska na gospodarstvo do navršenih šest mjeseci života.

Najmanja podna površina po teletu za poboljšane uvjete smještaja

Živa vaga teleta (kg)	Najmanja podna površina po teletu (m ²)
manje od 150	1,65
150 – 220	1,87
220 i više	1,98

Popis obveza/zahtjeva prema području dobrobiti za telad s iznosima potpore

Kategorija	Područje dobrobiti	Zahtjev	Iznos €/UG
TELAD	Poboljšana hranidba -mora se kombinirati s najmanje jednim od zahtjeva za Poboljšane uvjete smještaja ili Pristup na otvoreno	Plan hranidbe	5,79 ali najviše 579,00 € po MIBPG-u za kategoriju telad
	Poboljšani uvjeti smještaja	Povećanje podne površine za 10 %	17,05
		Obogaćivanje ležišta	46,51
	Pristup na otvoreno	Telad mora imati pristup ispustu iz staje ili se mora držati u natkrivenim	112,95

		boksovima s vanjskim prostorom	
--	--	--------------------------------	--

DOBROBIT ŽIVOTINJA U SVINJOGOJSTVU (DŽS)

Kategorije životinja za koje je moguće ostvariti potporu

U okviru operacije dobrobiti životinja u svinjogojstvu (DŽS) potpora se može ostvariti za sljedeće kategorije:

- Odbijena prasad
- Krmače i nazimice
- Svinje za tov

Minimalni broj uvjetnih grla (UG) potreban za potporu

Minimalni broj uvjetnih grla za ostvarenje potpore iznosi 5 UG.

- Jedno odbijeno prase predstavlja 0,027 UG.
- Jedna krmača ili nazimica predstavlja 0,5 UG.
- Jedna svinja za tov predstavlja 0,3 UG.

Za ostvarenje potpore potrebno je imati najmanje:

- 186 prasadi ili
- 10 krmača/nazimica ili
- 17 svinja za tov.

Dostava podataka o broju svinja

Podaci se dostavljaju u Jedinstveni registar svinja svakog prvog u mjesecu putem obrasca "Godišnja dojava brojnog stanja na gospodarstvu" ili unosom podataka u aplikaciju za posjednike.

Registar svinja na gospodarstvu sadrži:

- Podatke o prasenjima iz godine u kojoj se podnosi Zahtjev za potporu.
- Podatke o prasenjima iz prethodne godine za ona grla za koja je prijavljen završetak proizvodnog ciklusa na propisanom obrascu iz Priloga 4. Pravilnika.

Podnošenje zahtjeva u slučaju razdvojenog prasenja i odgoja

Ako se prasićenje i odgoj ne organiziraju na istoj farmi jednog korisnika, zahtjev se podnosi za sve JIBG-ove na kojima se organizira odgoj prasadi.

Provjera podataka od strane Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu (HAPIH-a)

HAPIH provjerava:

- Broj oprasene prasadi u Registru svinja na gospodarstvu farme gdje je prasad rođena.
- Broj grla za koja je prijavljen završetak proizvodnog ciklusa na propisanom obrascu za sve farme korisnika gdje su te životinje bile u odgoju.

Područja dobrobiti u svinjogojstvu:

- Poboljšana hranidba
- Poboljšana skrb
- Poboljšani uvjeti smještaja
- Pristup na otvoreno

PODRUČJE DOBROBITI – POBOLJŠANA HRANIDBA

Potpoma za poboljšanu hranidbu može se ostvariti ako se ispune obveze iz oba zahtjeva tog područja te ih se kombinira s najmanje jednim zahtjevom iz sljedećih područja:

- Poboljšana skrb
- Poboljšani uvjeti smještaja
- Pristup na otvoreno

Zahtjevi područja dobrobiti Poboljšana hranidba:

1. Plan hranidbe

Plan hranidbe ključan je za osiguravanje nutritivnih potreba svinja, maksimalnu proizvodnost i smanjenje troškova stočne hrane. Također, doprinosi poboljšanju mikroklima u nastambama te smanjenju onečišćenja podzemnih voda nitratima.

- Korisnik može sam izraditi plan prema broju životinja i njihovoj proizvodnoj fazi.
- Podaci se preuzimaju iz Jedinog registra držanih životinja.
- Savjetodavna služba daje suglasnost na Plan hranidbe.

2. Kontrola plijesni i mikotoksina

- Obvezna analiza krmiva na zearalenon i deoksinivalenol u ovlaštenom laboratoriju najmanje dva puta godišnje.
- Postupanje u skladu s nalazom.
- Nalaz se dostavlja Agenciji za plaćanja do 31. prosinca godine u kojoj je podnesen zahtjev.

PODRUČJE DOBROBITI – POBOLJŠANA SKRB

1. Poboljšani uvjeti prasenja

- Na farmama s otvorenim sustavom prasilišta, zatvorena gnijezda značajno poboljšavaju dobrobit prasadi i krmača.
- Prasad nakon rođenja gubi 1,5°C do 2°C tjelesne temperature, stoga je ključno osigurati odgovarajuće uvjete.
- Zahtjevi za poboljšane uvjete prasenja:
 - Zatvoreno gnijezdo površine najmanje 0,75 m² i visine 45 cm.
 - Sustav grijanja s kontrolom temperature.

Optimalne temperature i načini grijanja prasadi:

- **Optimalna temperatura zraka:**
 - Sisajuća prasad: 28-34°C
 - Dojne krmače: 16-18°C
- **Načini grijanja:**
 - **Infralampe:** najčešći način grijanja, visina 50 cm, snaga 150-250 W.
 - **Podno grijanje toplom vodom:** dugoročna ušteda, ali visoki početni troškovi.
 - **Električne termodaske:** ugrađeni termostati za regulaciju topline.
 - **Ostali sustavi:** radijatori, plinske lampe itd.

2. Poboljšana skrb u prasilištu

Cilj ovog zahtjeva je osigurati pojačanu prisutnost osoblja na gospodarstvu u prasilištima kako bi se smanjila smrtnost prasadi.

Najčešći uzroci smrtnosti prasadi uključuju:

- uginuće tijekom prasenja
- hipotermiju
- gladovanje
- bolesti
- nagnječenje
- kanibalizam.

Pojačana prisutnost osoblja omogućuje pravovremene intervencije, uključujući:

- pomoć krmačama s poteškoćama pri prasenju
- sprječavanje nagnječenja prasadi i kanibalizma
- pravovremeno liječenje hipogalaktije
- održavanje higijene u prasilištu
- osiguravanje optimalnih toplinskih uvjeta za prasad
- premještanje prekobrojne prasadi zamjenskim majkama
- pomoć slaboj prasadi u disanju i sisanju kolostruma.

3. Zabrana rezanja repova

Rezanje repova kod prasadi ranije se provodilo radi sprečavanja kanibalizma, no sada je zabranjeno.

Kanibalizam u tovu može potaknuti:

- intenzivna proizvodnja
- suha prehrana s nedostatkom sirovih vlakana
- manjak određenih mikroelemenata u hrani
- pljesniva hrana
- loša ventilacija
- nedostatak stimulativnih predmeta za svinje.

Posljedice kanibalizma uključuju:

- infekcije repova
- smanjen prirast zbog uznemirenosti
- moguće uginuće napadnutih jedinki.

Kako bi se ispunio zahtjev zabrane rezanja repova, najmanje 90 % svinja u objektu mora imati neoštećene repove.

Učinkovite mjere za sprječavanje kanibalizma:

- povećanje podne površine po jedinki
- osiguravanje različitih stelja (sijeno, slama, zelena krma) za grickanje i igru
- smanjenje razmaka između rešetki na podu
- uvođenje visećih predmeta na lancima
- prilagodba osvjtljenja kako bi uvjeti bili što prirodniji
- isključivanje agresivnih životinja iz uzgoja.

4. Smanjenje toplinskog stresa u ljetnim mjesecima

Previsoke temperature u objektima mogu uzrokovati stres kod svih kategorija svinja, a posebno su osjetljive krmače i nazimice.

Negativne posljedice toplinskog stresa:

- pojačana agresivnost životinja
- smanjena konzumacija hrane
- narušeno zdravlje
- problemi s reprodukcijom.

Mjere za smanjenje toplinskog stresa:

- pojačan protok zraka (ventilacijski sustav s mogućnošću regulacije)
- hlađenje ulaznog zraka u objekt
- raspršivanje vode (visokotlačni ili niskotlačni sustavi).

Poboljšani uvjeti smještaja

1. Povećanje podne površine za 15 %

Minimalni propisani standardi za podnu površinu osiguravaju osnovnu zaštitu svinja.

Povećanjem slobodne podne površine za najmanje 15 % poboljšavaju se uvjeti držanja, što pozitivno utječe na:

- fizičku dobrobit (veća udobnost i sloboda kretanja)
- psihičku dobrobit (smanjenje stresa i agresije među životinjama).

Ova mjera doprinosi boljim uvjetima za životinje i povećava ukupnu razinu dobrobiti u uzgoju.

Odbijena prasad:

Živa vaga svinje (kg)	Najmanja podna površina po svinji (m ²)
do najviše 10	0,17
više od 10 do najviše 20	0,23
više od 20 do najviše 30	0,35

Krmače i nazimice:

Broj životinja	Najmanja podna površina po nazimici (m ²)	Najmanja podna površina po krmači (m ²)
manje od 6	2,07	2,85
od 6 do 39	1,89	2,59
40 i više	1,70	2,33

Svinje za tov:

Živa vaga svinje (kg)	Najmanja podna površina po svinji (m ²)
više od 30 do najviše 50	0,46
više od 50 do najviše 85	0,63
više od 85 do najviše 110	0,75
više od 110	1,15

2. Obogaćivanje ležišta

Poboljšanje uvjeta smještaja svinja može se postići primjenom stelje, koja značajno doprinosi njihovoj dobrobiti. Stelja poboljšava udobnost, smanjuje stres i omogućuje prirodno ponašanje životinja.

Za ispunjenje ovog zahtjeva potrebno je osigurati minimalne količine stelje ovisno o kategoriji svinja:

- **Odbijena prasad** – najmanje **0,8 kg** stelje dnevno po životinji
- **Krmače i nazimice** – najmanje **3 kg** slame/stelje dnevno po životinji
- **Svinje za tov do 60 kg** – najmanje **1 kg** slame/stelje dnevno po životinji

- **Svinje za tov iznad 60 kg** – najmanje **1,5 kg** slame/stelje dnevno po životinji.

Uvođenje stelje u proizvodne sustave pozitivno utječe na zdravlje svinja, smanjuje pojavu ozljeda i poboljšava higijenske uvjete u objektima.

PODRUČJE DOBROBITI – PRISTUP NA OTVORENO

1. Pristup ispustu

Iako se ispusti rijetko koriste u intenzivnom svinjogojstvu, omogućavanje boravka na otvorenom može značajno poboljšati zdravstveni status svinja. Posebno pozitivno djeluje na **lokomotorni i dišni sustav**, smanjujući pojavu problema povezanih s ograničenim kretanjem i kvalitetom zraka u zatvorenim objektima.

Uvjeti korištenja ispusta:

- Minimalno **dva puta tjedno** u trajanju od **najmanje dva sata**
- Površina ispusta mora omogućiti dovoljnu prostornu slobodu:
 - **Najmanje 1,3 m²** po krmači/nazimici
 - **Najmanje 0,55 m²** po svinji u tovu
- Broj životinja u ispustu mora biti prilagođen raspoloživoj površini.

Ova mjera doprinosi **poboljšanju fizičkog i psihičkog stanja svinja**, smanjenju stresa te poticanju prirodnog ponašanja.

POPIS PODRUČJA DOBROBITI, ZAHTJEVA I OBVEZA S IZNOSIMA POTPORE PREMA KATEGORIJI ŽIVOTINJA U SVINJOGOJSTVU

Kategorija	Područje dobiti	Zahtjev	Iznos €/UG
ODBIJENA PRASAD	Poboljšana skrb – Korisnik ostvaruje potporu ako kombinira ovaj zahtjev s područjem dobiti Poboljšani uvjeti smještaja	Sprječavanje oštećivanja repova	20,77
	Poboljšani uvjeti smještaja – Korisnik ostvaruje potporu ako ispuni oba zahtjeva	Povećanje podne površine za 15 %	24,12
		Obogaćivanje ležišta	39,07
KRMAČE I NAZIMICE	Poboljšana hranidba – OBA ZAHTJEVA SU OBAVEZNA, moraju se kombinirati s najmanje jednim od zahtjeva za Poboljšanu skrb ili Poboljšane uvjete smještaja ili Pristup na otvoreno	Plan hranidbe	5,79 ali najviše 579,00 € po MIBPG-u za kategoriju krmače i nazimice
		Kontrola plijesni i mikotoksina	19,74
	Poboljšana skrb	Poboljšani uvjeti prasnja	29,54
		Poboljšana skrb u prasilištu	30,32

		Smanjenje toplinskog stresa u ljetnim mjesecima pojačanim protokom zraka	46,04
		Smanjenje toplinskog stresa u ljetnim mjesecima raspršivanjem vode	22,44
	Poboljšani uvjeti smještaja - Zahtjev Povećanje podne površine za 15% mora se kombinirati s jednim od zahtjeva za smanjenje toplinskog stresa ili zahtjevom za obogaćivanje ležišta	Povećanje podne površine za 15 %	84,18
		Obogaćivanje ležišta	54,00
	Pristup na otvoreno	Pristup ispustu	84,66
SVINJE ZA TOV	Poboljšana skrb – Korisnik ostvaruje potporu ako kombinira ovaj zahtjev s područjem dobrobiti Poboljšani uvjeti smještaja	Sprječavanje oštećivanja repova	6,09
	Poboljšani uvjeti smještaja – Korisnik ostvaruje potporu ako ispuni oba zahtjeva	Povećanje podne površine za 15 %	12,77
		Obogaćivanje ležišta	40,50
	Pristup na otvoreno	Pristup ispustu	23,16

Za kategoriju Odbijena prasid osnovica za izračun broja UG je stvaran broj grla koja su završila proizvodni ciklus na farmi.

Za kategoriju Svinje za tov osnovica za izračun broja UG je stvaran broj grla koja su završila proizvodni ciklus na farmi.

DOBROBIT ŽIVOTINJA U PERADARSTVU

1. Poboljšana skrb za jednodnevne piliće i puriće

Postavljanje resorptivnog papira omogućava:

- Bolji pristup hrani
- Prirodno ponašanje pilića i purića.

2. Zabrana skraćivanja kljunova

Skraćivanje kljunova uzrokuje bol i stres. Prevencija kanibalizma uključuje:

- Izbalansiranu hranidbu
- Povećanje prostora po životinji
- Povećanje broja prečki i gnijezda
- Dodatak stelje
- Poboljšanje ventilacije.

3. Povećanje podne površine za 10 % (nesilice u obogaćenim kavezima)

Ovo povećanje smanjuje:

- Agresivnost
- Kljucanje jaja i perja
- Ozljeđivanje.

4. Smanjenje gustoće naseljenosti (brojleri, nesilice – alternativni uzgoj, purani)

Smanjenje gustoće naseljenosti poboljšava:

- Kvalitetu zraka i stelje
- Prirodno ponašanje i smanjenje stresa
- Prevenciju kanibalizma.

5. Smanjenje broja nesilica po gnijezdu

Manji broj kokoši po gnijezdu smanjuje borbu za mjesto, smanjuje ozljede i povećava dobrobit životinja.

6. Dodatne prečke

Omogućavanje više prostora za sjedenje smanjuje stres i ozljede te sprječava onečišćenje hrane i vode.

PODRUČJE DOBROBITI – PRISTUP NA OTVORENO

Povećanje površine ispusta (PURANI)

U intenzivnoj proizvodnji purana, zbog prenapučenosti nastambi, životinje nemaju mogućnost istraživanja okoliša, traženja hrane, sjedenja na prečkama i prirodnog ponašanja. Stoga je potrebno modificirati pojedine postupke kako bi se omogućio ispušt, koji puranima pruža:

- mogućnost traženja hrane
- čeprkanje
- prirodno ponašanje.

POPIS PODRUČJA DOBROBITI, ZAHTJEVA I OBVEZA S IZNOSIMA POTPORE PREMA KATEGORIJI ŽIVOTINJA U PERADARSTVU

BROJLERI

Za kategoriju **brojlera**, osnovica za izračun UG je stvaran broj kljunova koji su završili proizvodni ciklus na farmi.

Broj UG jednak je broju kljunova koji su:

- isporučeni na klanje i/ili
- izvezeni s farmi upisanih u **Jedinstveni registar držanih životinja (JRDŽ)**

- evidentirani u službenim evidencijama **Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.**

Obveza je osigurati, u bilo kojem trenutku, minimalno 10 % smanjenje gustoće naseljenosti izražene u kg/m² u odnosu na maksimalnu gustoću naseljenosti kako je propisana u Direktivi 2007/43/ EZ o utvrđivanju minimalnih pravila za zaštitu pilića koji se uzgajaju za proizvodnju mesa, kako slijedi:

Maksimalna gustoća naseljenosti (kg/m ²)	Smanjena gustoća naseljenosti za minimalno 10 % (kg/m ²)
33	30
39*	35.1
42*	37.8

*maksimalna gustoća naseljenosti uz posebno odobrenje nadležnog tijela ako su osigurani dodatni uvjeti za povećanu gustoću naseljenosti, u skladu s Direktivom Vijeća 2007/43/EZ o utvrđivanju minimalnih pravila za zaštitu pilića koji se uzgajaju za proizvodnju mesa

NESILICE

Važno!

Korisnik mora u šestoj godini, računajući od prve godine od prihvaćanja obveza, napustiti uzgoj u kavezima.

PURANI

Za kategorije životinja „Purani“ osnovica za izračun UG je stvaran broj kljunova koji su završili proizvodni ciklus na farmi, a jednak je broju kljunova isporučenih na klanje i/ili izvoz s farmi upisanih u JRDŽ, evidentiranih u službenim evidencijama.

POPIS PODRUČJA DOBROBITI, ZAHTJEVA I OBVEZA S IZNOSIMA POTPORE PREMA KATEGORIJI ŽIVOTINJA U PERADARSTVU

Kategorija	Područje dobrobiti	Zahtjev	Iznos €/UG
BROJLERI	Poboljšana skrb	Poboljšana skrb za jednodnevne piliće	1,30
	Poboljšani uvjeti smještaja	Smanjena gustoća naseljenosti	19,94
NESILICE	Poboljšana skrb - mora se kombinirati sa jednim od prva tri zahtjeva za poboljšane uvjete smještaja	Zabranjeno skraćivanje kljunova	23,13
	Poboljšani uvjeti smještaja - može se odabrati samo jedan zahtjev	Povećanje podne površine za 10 %	40,44
		Smanjena gustoća naseljenosti	

		Smanjen broj nesilica po gnijezdu	
		Dodatne prečke	0,32
PURANI	Poboljšana skrb	Poboljšana skrb za jednodnevne puriće	0,69
	Poboljšani uvjeti smještaja	Smanjena gustoća naseljenosti	32,62
	Pristup na otvoreno	Povećanje površine ispusta	7,75

DOBROBIT ŽIVOTINJA U KOZARSTVU (DŽK)

Potpoma za uzgoj i držanje koza

U sklopu operacije **Dobrobit životinja u kozarstvu (DŽK)** moguće je ostvariti potporu za uzgoj i držanje koza.

Minimalan broj UG za ostvarivanje potpore

Minimalni broj **uvjetnih grla (UG)** potreban za ostvarenje potpore iznosi **4 UG**.

S obzirom na to da jedna koza predstavlja **0,1 UG**, da bi se ostvarila potpora potrebno je imati najmanje **40 koza**.

Prihvatljive su mliječne, mesne i kombinirane pasmine, pri čemu se kombinirane pasmine mogu koristiti i za proizvodnju mesa i za proizvodnju mlijeka.

Prihvatljive pasmine koza

Naziv pasmine	Skupina
Sanska koza	Mliječna
Istarska koza	Kombinirana
Alpina	Mliječna
Hrvatska bijela koza	Kombinirana
Hrvatska šarena koza	Kombinirana
Njemačka šarena plemenita koza	Mliječna
Patuljasta koza	Kombinirana
Burska koza	Mesna
Anglonubijska koza	Kombinirana
Murciano-Granadina	Kombinirana
Križanci	Kombinirana

Područja dobrobiti u kozarstvu

1. Poboljšana hranidba
2. Poboljšani uvjeti smještaja
3. Pristup na otvoreno

PODRUČJE DOBROBITI - POBOLJŠANA HRANIDBA

Potpora za poboljšanu hranidbu može se ostvariti ispunjavanjem zahtjeva izrade i provedbe **Plana hranidbe**, uz kombinaciju s barem jednim zahtjevom iz područja **Poboljšani uvjeti smještaja** ili **Pristup na otvoreno**.

Plan hranidbe

Kvalitetna hranidba ključna je za uspješnu stočarsku proizvodnju. U intenzivnom uzgoju koza potrebno je osigurati izbalansiranu prehranu koja uključuje:

- potpuno izbalansiran obrok
- redoviti dodatak krepkih krmiva
- prilagođene dnevne, mjesečne i godišnje potrebe hranjiva prema proizvodnim kategorijama.

Na izrađeni **Plan hranidbe** suglasnost daje **Savjetodavna služba**.

PODRUČJE DOBROBITI – POBOLJŠANI UVJETI SMJEŠTAJA

Povećanje podne površine

Koze su aktivne životinje koje trebaju dovoljno prostora za slobodno kretanje i skakanje. Nedostatak prostora može uzrokovati nervozu i stres.

Povećanjem **podne površine za 10 %** iznad propisanog minimalnog standarda osigurava se:

- veća sloboda kretanja
- smanjenje stresa
- poboljšana udobnost i dobrobit životinja.

Minimalne podne površine po kategoriji koza

Kategorija koza	Najmanja podna površina po kozi (m ²)
Koze, rasplodne koze	1,32
Jarad	0,55

Jarčevi	3,30
---------	------

Važno!

U području dobrobiti Poboļšani uvjeti smještaja moųe se ostvariti potpora ako se ispuni zahtjev Povećanja podne površine za 10 % za koze u proizvodnji mlijeka ili Povećanja podne površine za 10 % za koze u proizvodnji mesa, odnosno potpora po jednom JIBG-u moųe se ostvariti samo za koze u proizvodnji mesa ili samo za koze u proizvodnji mlijeka. Za ostvarivanje potpore za koze u proizvodnji mlijeka potrebno je imati registriranu isporuku kozjeg mlijeka otkupljivaču ili biti upisan u Upisnik registriranih objekata u poslovanju s hranom ųivotinjskog podrijetla.

PODRUČJE DOBROBITI – PRISTUP NA OTVORENO

Omogućavanje kozama kretanja na otvorenom značajno doprinosi njihovoj dobrobiti, prirodnim fiziološkim i etološkim potrebama, plodnosti te cjelokupnom zdravlju. Pristup svježem zraku i dnevnom svjetlu smanjuje količinu stajskog gnoja i potrebu za njegovim skladištenjem te poboljšava otpornost organizma na stresne čimbenike.

1. Drųanje na ispaši

Drųanje koza na ispaši donosi brojne prednosti, uključujući:

- Normalan razvoj kostiju i mišića
- Poticanje proizvodnje vitamina D
- Jaćanje imuniteta
- Poboļšanje cjelokupnog zdravlja.

Uvjeti za drųanje na ispaši:

- Koze moraju biti **najmanje 150 dana godišnje** na ispaši.
- Obavezna je **koprološka pretraga** dva puta godišnje.

Najmanja podna površina ispusta:

Kategorija koza	Najmanja podna površina po kozi (m²)
Koze, rasplodne koze	2,40
Jarčevi	6,00

Osim toga, potrebno je obaviti **pregled i intervenciju na papcima dva puta godišnje:**

- **Prvi pregled** – do **1. travnja** godine za koju se podnosi zahtjev
- **Drugi pregled** – do **1. listopada** godine za koju se podnosi zahtjev.

2. Ispust

U intenzivnom uzgoju, koze su često zatvorene u objektima bez pristupa vanjskom prostoru, što nije u skladu s njihovim prirodnim potrebama za kretanjem. Omogućavanje **pristupa ispustu tijekom cijele godine** ključno je za njihovu dobrobit.

POPIS PODRUČJA DOBROBITI, ZAHTJEVA I OBVEZA S IZNOSIMA POTPORE KOZE, RASPLODNE KOZE I JARČEVI

Kategorija	Područje dobrobiti	Zahtjev	Iznos €/UG
KOZE	Poboljšana hranidba - mora se kombinirati s najmanje jednim od zahtjeva za Poboljšane uvjete smještaja ili Pristup na otvoreno	Plan hranidbe	5,79 ali najviše 579,00 € po MIBPG-u za kategoriju koze
	Poboljšani uvjeti smještaja	Povećanje podne površine za 10 % za koze u proizvodnji mlijeka	134,95
		Povećanje podne površine za 10 % za koze u proizvodnji mesa	75,64
	Pristup na otvoreno	Držanje na ispaši	79,30
		Pristup ispustu	40,76

DOBROBIT ŽIVOTINJA U OVČARSTVU (DŽO)

Kod operacije **dobrobit životinja u ovčarstvu (DŽO)** moguće je ostvariti potporu za uzgoj i držanje ovaca.

Minimalni broj uvjetnih grla (UG) za ostvarivanje potpore

- Minimalni broj UG za potporu iznosi 4 UG.
- Budući da 10 ovaca predstavlja 1 UG, potrebno je imati najmanje 40 ovaca da bi se ostvarila potpora.

Prihvatljive pasmine za potporu

Potporu mogu ostvariti uzgajivači **mliječnih, mesnih i kombiniranih pasmina ovaca.**

Popis prihvatljivih pasmina ovaca:

Skupina	Naziv pasmine
Kombinirane	Istarska ovca, Creska ovca, Paška ovca, Dubrovačka ovca – ruda, Lička pramenka, Dalmatinska pramenka, Pramenka, Travnička pramenka, Rapska ovca, Kupreška pramenka, Solčavsko-jezerska, Krčka ovca, Turcana, Quessant, Kamerunska ovca, Clun Forest, Križanci
Mesne	Cigaja, Njemački merino, Suffolk, Njemačka crnoglava, Romanovska ovca, Charollais, Australski merino, Ile de France, Njemačka plavoglava, Croyal, Texel, Dorper, Berrichon du Cher
Mliječne	Awassi, Sardinijaska, Istočno-frizijska, Comisana, Assaf, Lacaune, Engleska mliječna ovca

Područja dobrobiti u ovčarstvu:

- Poboljšana hranidba
- Poboljšani uvjeti smještaja
- Pristup na otvoreno

PODRUČJE DOBROBITI - POBOLJŠANA HRANIDBA

Potpora za **Poboljšanu hranidbu** može se ostvariti ako se ispuni zahtjev **izrade i provedbe Plana hranidbe**, a mora se kombinirati s barem jednim zahtjevom iz ostalih područja dobrobiti.

Plan hranidbe

Kvalitetna hranidba domaćih životinja temelj je svake stočarske proizvodnje. Redovito praćenje proizvodnje i izračun hranidbenih potreba ključno je za maksimizaciju genetskog potencijala ovaca.

Cilj plana: osigurati **izbalansiran obrok** sa svim potrebnim hranjivima. Plan uključuje: **dnevne, mjesečne i godišnje potrebe** prema kategorijama ili proizvodnim usmjerenjima. **Suglasnost na Plan hranidbe daje Savjetodavna služba.**

PODRUČJE DOBROBITI – POBOLJŠANI UVJETI SMJEŠTAJA

Povećanje podne površine

Ovce trebaju dovoljno prostora u staji za slobodno kretanje. Ako prostora nema dovoljno, ovce mogu postati nervozne i podložne stresu.

Povećanje podne površine za najmanje 10 % u odnosu na propisane europske i nacionalne standarde.

Minimalna podna površina po ovci (m²):

Kategorija ovaca	Najmanja podna površina po ovci (m ²)
Ovce, rasplodne ovce	1,32
Janjad	0,55
Ovnovi	3,30

Važno!

U području dobrobiti Poboļšani uvjeti smještaja mođe se ostvariti potpora ako se ispuni zahtjev Povećanja podne površine za 10 % za ovce u proizvodnji mlijeka ili Povećanja podne površine za 10 % za ovce u proizvodnji mesa, odnosno potpora po jednom JIBG-u mođe se ostvariti samo za ovce u proizvodnji mesa ili samo za ovce u proizvodnji mlijeka. Za ostvarivanje potpore za ovce u proizvodnji mlijeka potrebno je imati registriranu isporuku ovčjeg mlijeka otkupljivaču ili biti upisan u Upisnik registriranih objekata u poslovanju s hranom životinjskog podrijetla.

PODRUČJE DOBROBITI – PRISTUP NA OTVORENO

1. Držanje na ispaši

Prednosti ispaše:

- Poboļšava zdravlje životinja zahvaljujući **boravku na svježem zraku i konzumaciji svjeđe hrane**
- Smanjuje kontakt s bakterijama koje uspijevaju u zatvorenom prostoru, čime se smanjuje pojava bolesti i potreba za antibioticima
- **Smanjuje količinu stajskog gnoja** i potrebu za njegovim skladištenjem
- Doprinosi **normalnom razvoju kostiju i mišića**, potiče **proizvodnju vitamina D** i jača imunitet.

Obveze za ostvarivanje potpore:

- Ovce moraju biti **na ispaši najmanje 150 dana godišnje**
- Obvezna **koprološka pretraga** mora se provesti **dva puta godišnje**
- Obavezan je **pregled i intervencija na papcima** također **dva puta godišnje**:
 - **Prvi pregled:** do **1. travnja**.
 - **Drugi pregled:** do **1. listopada** iste godine.

2. Ispust

Zašto je ispust važan?

- Držanje ovaca isključivo u zatvorenom prostoru nije u skladu s njihovim prirodnim potrebama za kretanjem.

- **Slobodno kretanje** pomaže u jačanju otpornosti na stres i poboljšava **opće zdravlje** životinja.

Obveze za ostvarivanje potpore

- Ovce moraju imati **stalni pristup ispustu tijekom cijele godine**.
- **Minimalna podna površina ispusta po ovci (m²):**

Kategorija ovaca	Najmanja podna površina po ovci (m ²)
Ovce, rasplodne ovce	2,40
Ovnovi	6,00

PODRUČJE DOBROBITI, ZAHTJEVI I POTPORE U OVČARSTVU

Kategorija	Područje dobrobiti	Zahtjev	Iznos €/UG
OVCE	Poboljšana hranidba - mora se kombinirati s najmanje jednim od zahtjeva za Poboljšane uvjete smještaja ili Pristup na otvoreno	Plan hranidbe	5,79 ali najviše 579,00 € po MIBPG -u za kategoriju ovce
	Poboljšani uvjeti smještaja	Povećanje podne površine za 10 % za ovce u proizvodnji mlijeka	94,50
		Povećanje podne površine za 10 % za ovce u proizvodnji mesa	28,77
	Pristup na otvoreno	Držanje na ispaši	79,30
		Pristup ispustu	40,76

Važno!

U slučaju neizvršavanja preuzetih obveza, korisnik snosi sankcije (financijske korekcije) težinu kojih Agencija za plaćanja utvrđuje temeljem Priloga 5. Pravilnika o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja koji se objavljuje za svaku godinu.

Imate li pitanja obratite se na:

Uprava za potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju

IKS.potpورا@mps.hr , uprava.ruralnirazvoj@mps.hr

Uprava za stručnu podršku razvoju poljoprivrede

www.savjetodavna.hr

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

info@apprrr.hr